

відповідального ставлення до світу.

Висновки. Отже, на сьогодні накопичено достатньо даних відносно концепції гендерного навчання та виховання молодших школярів у педагогічній освіті. Теоретичний аналіз наукових досліджень показує, що інтерес науковців до проблеми гендерного виховання значно виріс, але не має достатніх підстав вважати проблему гендерного виховання молодших школярів вирішеною, потребують подальшого розвитку теоретичні підходи до цього феномену.

ЛІТЕРАТУРА

1. Говорун Т. Гендерна ідеологія у навчально-виховному процесі / Т. Говорун, О. Кікінеджи // Освіта і управління. – 2003. – Т. 6. – №4. – С. 56–69.
2. Кравець В. Гендерна педагогіка. Навчальний посібник / В. Кравець. – Тернопіль: Джура, 2003. – 416 с.
3. Петренко О. Становлення гендерного підходу до освіти і виховання в українському суспільстві / О. Петренко // Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти. – Рівне: РДГУ, 2003. – Вип.27. – Ч.1. – С. 110–120.

Вікторія Хижняк,

2М курс факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв,

Науковий керівник: **Л. Г. Ярошук,**

кандидат педагогічних наук, доцент (БДПУ)

ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНИХ УМІНЬ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВОЇ ШКОЛИ

Професійна компетентність учителя – це динамічна комбінація знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність учителя успішно здійснювати професійну діяльність. У професійній діяльності учитель виступає активним суб'єктом спілкування.

Відтак важливим складником професійної компетентності вчителя є комунікативна компетентність, а одним із першочергових завдань вищої педагогічної освіти – формування професійно-педагогічної комунікативної компетентності вчителя.

Структуру комунікативної компетентності майбутнього вчителя досліджували Н. Бібік, Н. Волкова, Ю. Вторнікова, С. Петрушин, О. Савченко та ін., формуванню комунікативної культури вчителя присвячені роботи Н. Гез, Т. Голанд, Т. Гоффманн, М. Лазарева та ін.

Слід зазначити, що вченими досліджувалися лише окремі, хоч і вагомими аспектами зазначеної проблеми. Однак, незважаючи на важливість і багатогранність проведених досліджень, недостатньо уваги приділяється проблемі формування комунікативних умінь і навичок учнів.

«Компетентність» трактується як володіння знаннями та вміннями, що дозволяють висловити грамотні судження, оцінки, думки, і як

властивість особистості, що дозволяє продуктивно вирішувати поставлені завдання.

Культура педагогічного спілкування, високий рівень комунікативних здібностей педагога є важливим показником готовності вчителя до педагогічної взаємодії з учнями. І. Черезова підкреслює, що «мовленнєві вміння майбутніх учителів – це феномен, розвиток якого зумовлюється сукупністю психофізіологічних, соціокультурних і педагогічних чинників». Педагогічне спілкування є особливим видом творчості, адже кожне навчальне заняття – це ланцюг мікроскопічних педагогічних ситуацій.

Сфера формування особистості – це, насамперед, активна міжособистісна взаємодія, комунікація, оскільки саме через педагогічне спілкування здійснюється персоналізація вчителя у своїх учнях, прищеплення їм загальнолюдських та національних цінностей, набуття ними соціального досвіду, формування їх як особистостей.

Під комунікативною компетентністю звичайно розуміється здатність встановлювати і підтримувати необхідні контакти з людьми. Склад комунікативної компетентності включає деяку сукупність знань, умінь і навичок, що забезпечують ефективне протікання комунікативного процесу.

Комунікативну компетентність не можна вважати узагальненою характеристикою людини. Здатність до навчання в комунікативних ситуаціях зростає в міру освоєння людиною культурних, у тому числі ідейно-моральних норм і закономірностей суспільного життя.

Е. В. Прозова у своїх дослідженнях, визначаючи комунікативну компетентність як освіту, яка функціонує та розвивається за наявності певних умов, вважає, що майбутній учитель повинен володіти трьома блоками знань. Перший блок – це фактологічні знання особливостей спілкування, залежно від статі, вікових та індивідуальних особливостей дітей, розуміння механізмів спілкування, знання ролевих приписів і очікувань, знання етикету тощо. Процедурно-технологічні знання складають другий блок. У третій блок входять концептуальні знання про сутність гуманізму.

Важливим аспектом діяльності викладача, є питання про педагогічні здібності і особисті якості. Такі педагогічні здібності, як: організаторські, дидактичні, рецептивні, комунікативні, сугестивні, дослідницькі, науково-пізнавальні.

Зазначимо, що дослідники уявляють професійну компетентність: як високий рівень володіння знаннями, уміннями й навичками (В. Безрукова, О. Дубасенюк, О. Шахматова та ін.);

Сьогодні більшість науковців серед ключових позицій професійної компетентності вчителів виводять на перше місце саме продуктивну компетентність та розглядають її не лише як вміння працювати, а насамперед, як здатність до створення власного продукту, прийняття певних рішень, несення відповідальності за них, готовність і потребу в творчості.

Педагог у системі освіти це особистість, яка за допомогою постійної роботи над собою вдосконалює свої професійні й особистісні якості, мета і сенс якої полягає в тому, щоб навчитися бути кращою людиною, реалізує гармонію стосунків себе та світу через досягнення граничних буттєвих і

професійних цінностей, тим самим сприяє розвитку і становленню вихованців. Комунікація як обмін інформацією, вираження думок, ідей, знань є причиною і основою формування нових понять, знань, свідомості і культури людини. Комунікативна компетентність педагога – це такий рівень навчання взаємодії з іншими учасниками освітнього процесу, який необхідний для адекватного виконання професійних функцій в рамках своїх здібностей і соціального статусу.

Зміни в системі освіти України спрямовані загалом на побудову нового якісного процесу здобуття педагогічної освіти, які допоможуть сформувати вчителя нового типу, готового до професійної самореалізації не тільки з традиційної позиції вчителя, але і в значно ширшій системі «людина – суспільство – людина».

Професійно-педагогічна комунікативна компетентність має глибинні джерела, тісно пов'язані з особистісними рисами педагога, мотивами його діяльності, особистісними соціокультурними та комунікативними настановами, ціннісними орієнтирами та виявляється в особистісному, комунікативному, інтегративному, перцептивному аспектах спілкування.

Компетентність – це володіння компетенцією, що виявляється в ефективній діяльності педагога і включає особисте ставлення до предмета і продукту діяльності. «Компетентність» є системним поняттям, що має свою структуру, рівні, функції, своєрідні характеристики, властивості.

На основі виділених критеріїв визначаються рівні сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутнього вчителя: низький, задовільний, середній, високий. Виділяються такі передумови формування комунікативної культури майбутніх педагогів: соціокультурні, педагогічні, технологічні, соціально-демографічні.

За визначенням Дж. Равена, компетентність – це спеціальна здатність, необхідна для виконання конкретної дії в конкретній предметній сфері, що включає вузькоспеціальні знання, особливого роду предметні навички, способи мислення, а також розуміння відповідальності за свої дії.

У нашому дослідженні, дотримуючись загального визначення педагогічних умов С. Гончаренком, під педагогічними умовами формування ПКК майбутніх учителів початкової школи розуміємо обставини, що сприяють підготовці майбутніх учителів початкової школи до професійно-педагогічної комунікації.

Треба зазначити, що педагогічні умови формування комунікативної компетентності майбутніх фахівців були предметом дослідження багатьох учених, їх ефективність доведена експериментально.

Унаслідок дослідження можливостей кожного з підходів для формування ПКК майбутніх учителів початкової школи, нами визначено комплекс педагогічних умов.

Педагогічні умови доповнюють і взаємозумовлюють одна одну, що створює можливість досягнення результату – формування ПКК майбутніх учителів початкової школи:

1. Залучення майбутніх учителів початкової школи до комунікативної діяльності під час опанування фахових дисциплін.
2. Розробка спеціального комплексу комунікативних ситуаційних задач.

3. Реалізація міждисциплінарних зв'язків на заняттях з фахових дисциплін.

4. Безперервний моніторинг процесу формування ПКК майбутніх учителів початкової школи.

Таким чином, сучасний майбутній учитель повинен мати глибокі психолого-педагогічні знання щодо педагогічного спілкування, здібності до педагогічного проектування та організації навчальної ситуації, яка сприяла би формуванню культури як регулятора поведінки, була би гарантом взаємоповаги та гармонізації особистісних і загальнолюдських інтересів, а також високий рівень професійної підготовки у своїй предметній сфері; володіти гуманістичними педагогічними технологіями.

ЛІТЕРАТУРА

1. Боровець О. В. Комунікативна компетентність як умова ефективної професійної діяльності учителя початкової школи / О. В. Боровець // Педагогічні науки : зб. наук. пр. – Херсон : Айлант, 2011. – Вип. 58. – Ч. 1. – С. 203–208.

2. Веред Л. Г. Підготовка вчителя початкової школи до професійної діяльності [Електронний ресурс] : / Л. Г. Веред // Зб. наук. пр.– Вип. 5. – К., 2011. – Режим доступу до збірника : <http://www.psyh.kiev.ua/>

3. Волкова Н. П. Професійно-педагогічна комунікація: навч. посіб. / Наталія Павлівна Волкова. – К. : Академія, 2006. – 256 с.

4. Володько В. М. Основні компоненти загальнопедагогічної підготовки майбутнього вчителя / В. М. Володько // Проблеми сучасної педагогічної освіти : зб. ст. Крим. держ. гуманіт. ін-т. – К. – 2001. – Вип. 3. – С. 25–42.

5. Грітченко Т. Я. Формування професійно-мовного стилю спілкування майбутнього вчителя початкової школи : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Грітченко Тетяна Яківна. – Умань, 2012. – 261 с.

Хмірова Кристина,

студентка 7 курсу

Факультету психолого-педагогічної освіти та мистецтв

Наук. керівник: **Н. М.Щербакова**, к.пед.н., доцент (БДПУ)

ВИВЧЕННЯ ГОТОВНОСТІ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТ-СУБ'ЄКТНОЇ ВЗАЄМОДІЇ З УЧНЯМИ

Проблема готовності майбутнього вчителя до організації суб`єкт-суб`єктної взаємодії з учнями є однією з актуальних у сучасній педагогічній науці. У Концепції Нової української школи наголошено на суб`єктності учіння, необхідності оволодіння учнями способами навчальної діяльності, досвіду взаємодії з іншими людьми. А це можливо лише за умови готовності майбутнього вчителя початкової школи організувати освітній процес на основі гуманної, партнерської взаємодії. У науці проблемі підготовки вчителя до професійної діяльності й організації суб`єкт-суб`єктної взаємодії зокрема,